

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	---	66 L.
Fél évre	---	35 L.
Negyed évre	---	18 L.
Egy szám ára	---	1.50 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

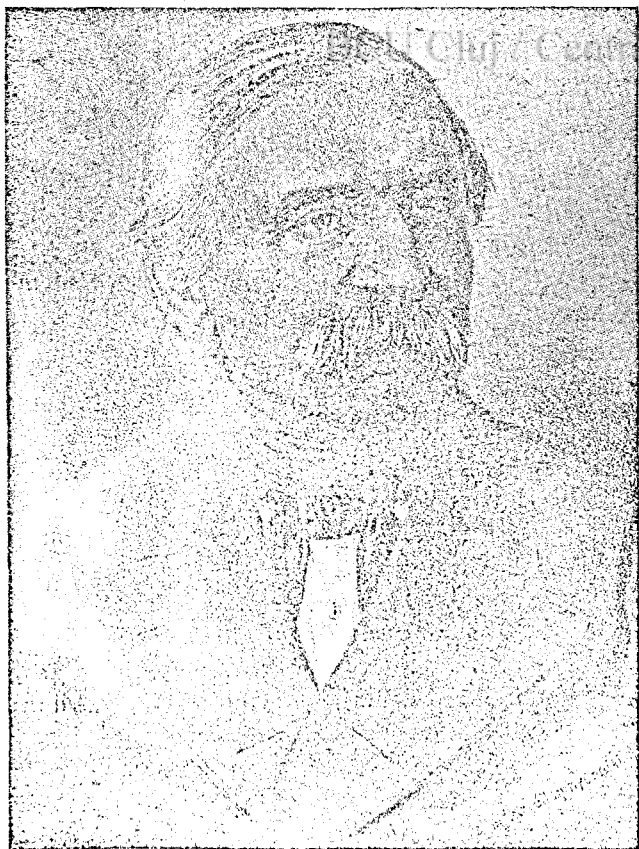
Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

Gyűjtsünk magyar néphagyományokat!

Előítem egy régi, megsárgult írású füzet: „Egy néhány Világi Nóták, a' mint Szomorúak, ugy Vigasságosak is.” A nagyanyám nótáskönyve volt. Az ő édesanyja kezdte beleírni az ő leánykorában divatos nótákat: szomorúakat, vigasságosokat vegyesen.

Kriza János, az unitáriusok nagy püspöke.

A régi idők lelke szól hozzám ezekben a régi nótákban. Jó részük már elhangzott, feledésbe ment, meghalt, csak írásos emlékek él e füzetben. De van

köztük olyan is, melynek költői szépsége túlélt az időt, mely ma is fölcsendül a dalolók ajkán.

Hány meg hány pusztul el azonban följegyzetlenül! Mennyi költői szépség megy veszendőbe azért, mert nem jegyzik föl kegyeletes és megbecsülő kezek!

Akadályozzuk meg népünk hagyományainak pusztulását! Irodalmunkat a nélkül is sok kár érte azzal, hogy népünk ősrégi dalai, meséi s talán hősköltésnyei elpusztultak. Mentjük meg, ami még menthető!

Él északon egy velünk rokon, derék nép: a finn. Tőlük e tekintetben sokat tanulhatunk. Ők már a múlt század elején megkezdték népköltészetük rendszeres gyűjtését, mikor nálunk még csak egy-két tudós jegyeztette ezeket, de magyar kiadót nem kapott rájuk. Jellemző a viszonyokra, hogy legelső magyar népmese-gyűjteményeink német nyelven jelentek meg.

A finneknél ma már alig van oly jelentéktelen találós mese vagy közmondás, mely összegyűjtve és kiadva ne volna. Ezekből a népköltési gyűjteményekből nálunk egy erős nemzeti irodalom sarjadt ki. Népdalaik gyűjteménye: a *Kanteletar*, hősköltésnyük: a *Kalevala* világhírűvé vált. Meséik gyűjteménye számos kötetet tesz ki. Nálunk a népköltészet iránti érdeklődés gyümölcse irodalmunk klasszikus kora volt, mely Petőfit, Arany Jánost, Jókait szülte számunkra.

A rendszeres népköltési gyűjtés nálunk a múlt század negyvenes éveiben indul meg. A Kisfaludy-társaság 1846-ban adja ki *Erdélyi Jánosnak*, népköltésünk első nagyszerű gyűjtőjének három kötetnyi *Magyar népköltési gyűjteményét* (Magyar népdalok és mondák). E vállalkozást Arany László és Gyulai Pál folytatta tovább 1872-ben a *Magyar népköltési gyűjtemény* új folyamában, melynek eddig 13 kötete jelent meg. A gyűjtők közül kiemelendő még a nemrég elhunyt *Kálmány Lajos* neve, ki az alföldi és szegedvidéki néphagyományokat mentette meg a feledéstől.

A legnagyobb kincset azonban *Kriza János*, erdélyi unitárius püspök adta nemzete kezébe. Krizá-

nek örök érdeme, hogy a *Vadrózsák* című kötetében (Kolozsvár, 1864.) a székely népköltészet remek balladáit, meséit stb. még idejében megmentette a feledéstől. E balladák szépségben a világ legszebb népköltésbuvára a skót balladákkal vetekszenek. Ezek alapján fejlesztette ki Arany János a magyar műballadát.

A nálunk megindult gyűjtőmunka azonban a nagy háborúval félbeszakadt, mielőtt befejeződött volna. Számos magyar vidék teljesen ismeretlen, felfedezetlen a népköltés buvára a néphagyományok vizsgálója számára. Erdély számos magyar szigete is ezek közé tartozik.

A *Magyar Nép* ezeknek gyűjtését is feladatául tűzte ki. Az értékesebb, ismeretlenebb adalékokat a *Magyar Nép Könyvtárban* ki is adja.

Magyar papok, tanítók, népünk vezetői, tanultabb tagjai! Itt az utolsó pillanat! A néphagyomány veszendő kincs. Ne hagyjátok elveszni a magyar népszellem alkotásait! Használjátok fel a hosszú téli esték unalmát e fontos és nemes cél érdekében. E munkában a serdültebb értelmes diákok is részt vehetnének.

Mit gyűjtsünk? Gyűjtsük a nép költői alkotásait: dalait, elbeszélő költeményeit (balladák, románcok), meséit az illető helységben élő mondákat, anekdotákat (e két utóbbiban különösen nagy a hiány), találós meséket, közmondásokat, gyermekverseket, karácsonyi betlehemes játékokat, lakodalmi és más esetleg még élő népszokásokat, a néphit mindenféle nyilvánulásait. Jegyezzessük népünk érdekesebb, ritkább, másutt ismeretlen szavait, szellemes, találó szólásait stb. Minden apróság érdekes, ami a magyar népszellem sajátágát magán viseli.

Hogyan gyűjtsünk? Mindent a lehető leghivebben jegyezzünk fel. Se hozzá ne adjunk, se el ne vegyünk belőle. Jó volna, ha akadna olyan gyűjtő is, aki a dallamok följegyzéséhez is ért. Így volna följegyzésünk a legértékesebb. A dalok szövegén nem változtathatunk. De a mesék szövegét is az illető népi előadó szavai szerint teljesen hűen jegyezzük föl, utánaozva még a tájnyelvi kiejtést is. Minden egyes adalék után oda kell jegyezni, hogy honnan való (a falu és megye nevét) és kinek az ajkáról van följegyezve (ilyen formán: *Maksa, Háromszék m. Kiss Pálné 68 éves*).

Akik kérelmünk fontosságát megértik és hozzájárulnak a gyűjtés munkájához, azokat arra kérjük, hogy adalékaikat küldjék be a *Magyar Nép* szerkesztőségébe. Az értékes gyűjtéseket a *Magyar Nép Könyvtárban* ki fogjuk adni. Magukat a begyűlt kézírati gyűjtéseket gyűjtjük nevével együtt egyik kolozsvári magyar gimnázium könyvtárában fogjuk megőrzés végett elhelyezni. Értesülésem szerint a *Magyar Nép* a sikerültebb gyűjtéseket versenydíjjal jutalmazni is fogja.

Dr. Csüry Bálint.

Hírek a belpolitikából.

A magyar iskolák kérdése még mindig egyenlő erejű érdeklődés tárgya a magyarság egész egyeteménél. Teljes joggal, mert nincs kérdés, melynek ez idő szerint nagyobb fontossága volna jövőnk fejlődésére nézve. Az elmúlt hét folyamán a *Magyar Párt*, a református egyház és a katolikus egyház küldöttségei jelentek meg Őfelsége a király előtt s átnyújtották a Felsőnek megbízóik emlékiratait, szóval is előterjesztve azt a hódolatteljes kérésüket, hogy Őfelsége támogassa a magyarság jogos kívánságait a kormánynál.

Őfelsége a küldöttségeket nagyon kegyesen fogadta s kilátásba helyezte hatalmas támogatását a magyar iskolák érdekében. A kihallgatás során tett megjegyzéseiből örömmel állapították meg a küldöttség tagjai, hogy Őfelsége teljes részletességgel ismeri iskoláink helyzetét és sérelmeit.

A képviselőház most újra megkezdődött tárgyalásain *Sándor* József képviselő tette szóvá a magyar iskolák ügyét és ismertette sérelmeiket. Bár beszéde nyugodt volt és tárgyilagos, a kormánypárt nagy zajongással fogadta. Kezdetben szóhoz sem akarták engedni. Csak az elnök közbelépése után tudta beszédét elmondani, ekkor is folytonos közbeszólalástól zavarva.

Mindenesetre szomorú, hogy az országnak ez az előkelő testülete ezuttal ily türelmellen magatartást tanusított a magyarság legéletbevágóbb kérdésében. Mindazonáltal nincs okunk a csüggedésre. Őfelsége kegyes jóindulata komoly biztosíték arra, hogy iskoláink ügye méltányosabb elbánásban fog részesülni. Ezenkívül a román nép jelentékeny részében is jobb vélemény kezd kialakulni velünk szembe, ami teljesen érthető, mert annak, aki elfogulatlanul kíséri figyelemmel a dolgokat, lehetetlen észre nem venni, hogy a magyarság nyugodt, békés, munkás életet él, nincsenek túlzott kívánságai s ha ragaszkodik hitéhez, nyelvéhez, intézményeihez, ezzel a természetes érzésével nem sérti meg az állam iránt tartozó s becsületesen teljesített kötelességeit. E vélemény terjedésének kell tulajdonítanunk, hogy az ország egyik legtekintélyesebb politikai pártja, az *Averescu* tábornok vezetése alatt álló Néppárt érintkezést keres a magyarsággal s annak politikai szervével, a *Magyar Párttal*. A Néppárt kormányzása rövid ideje alatt megértő magatartást tanusított a magyarság iránt. Ezért lehet remélnünk, hogy kor-

mányra jutása esetén nyugvó pontra hozza a magyarság ügyét is.

Itt említjük meg, hogy az állam részére szükséges külföldi kölcsön elé súlyos nehézségek gördültek, melyek valószínűleg a liberális kormány bukását fogják előidézni.

KÜLFÖLD

A győztes hatalmak sakkhuzásai egymás ellen.

Franciaország erejének javát a németek ellen való küzdelemre fordítja. Ez alatt Anglia és Olaszország serényen szervezkednek, s bizonyos kérdésben már szövetségesek Franciaország ellen. Olaszországnak fővágya, hogy a Földközi-tengeren urrá legyen. Két ország áll újában: keleten Jugoszlávia, nyugaton Franciaország. Jugoszlávia ellen keleten igyekszik Olaszország barátokat szerezni. Barátai közé számítja minden jel szerint Magyarországot is, amelynek legutóbb kölcsönügyét melegen támogatta a kisantanttal szemben. Olaszország nyugaton Franciaország ellen is megtalálta természetes szövetségesét *Spanyolországban*. Olaszország és Spanyolország között nagy barátkozás folyik: a Spanyol király közelebbről meglátogatta az olasz királyt és tünnetően szíves fogadtatásban részesült. Hír szerint a két ország ez alkalommal megegyezést létesített, hogy a Földközi-tengeren való uralomban kölcsönösen támogatják egymást és hajóhadaikat közös tervek alapján fejlesztik ki. A megegyezés híre nagy fölháborodást keltett a franciákban. A spanyolok és az olaszok nemcsak kihagyták őket a játékból, de még frontot mertek csinálni ellenük. A franciák aggodalmát növeli, hogy Anglia is támogatja az olaszok és spanyolok törekvéseit, sőt áldozatra is kész a franciaellenes csoportosulás érdekében. Tudvalevő, hogy Spanyolország déli csücskét: Gibraltár-szorost Anglia tartja hatalmában. Ez a tövis a lábukban nagyon sok keserűséget okoz a büszke spanyoloknak. Most Anglia hajlandónak mutatkozik Gibraltárt cserébe adni Spanyolországban egy Afrikai tengeri kikötőért. Ha a csere létrejön, Spanyolország, amely eddig kevés szerepet játszott a világpolitikában, nagyon megfog erősödni. A Gibraltár-szoros ugyanis — úgy szólva — kulcsa a Földközi-tengernek. S amilyen mértékben növekszik a spanyol és olasz befolyás, a tengeren olyan mértékben fognak növekedni és sokasodni Franciaország nehézségei hatalmi politikájának keresztülvitelében. Anglia a jelek szerint nem sokára Franciaországot is éppen úgy befogja keríteni és megfogja bénítani, mint tette Németországgal.

Választások Angliában. Riikán volt Angliában olyan élénk választási küzdelem, mint mostan. Három párt versenyez a hatalom megszerzéséért: a liberális-

párt, melynek élén Lloyd George áll, a konzervatív-párt, amelynek vezetője a mostani miniszterelnök, Baldwin, harmadik a munkáspárt, amely a szocialista szervezetre támaszkodik. A pártvezérek nagy erőt fejtenek ki a győzelem megszerzéséért, éjjel-nappal uton vannak és szónokolnak. Egy új találmányt is felhasználnak beszédjeik sikere érdekében. Mostanában fedeztek föl ugyanis Amerikában egy készüléket, amely a beléje mondott hangot órlási mértékben megerősíti és továbbítja, Lloyd George ennek a készüléknek a segítségével szabad ég alatt nyolcezer embernek szónokolt és a legtávolabb álló emberek is minden szavát pompásan megértették.

Gróf Apponyi politikai sikere Amerikában. Magyarország régi, nagyszerű politikusa, gróf Apponyi Albert, körutal tett Amerika nagyobb városaiban és előadásokat tartott Magyarország földarabolásának következményeiről. Hazatérő utjában párisi újságíróknak kijelentette, hogy a legjobb benyomásokat szerezte Amerikában: mindenütt nagy megértéssel és jóakarattal fogadták beszédeit és meleg érdeklődést tanúsítottak Magyarország helyzete iránt. Apponyi gróf párisból Spanyolországba utazott Zita királyné és a volt király árváinak meglátogatására. A látogatás alkalmával megbeszéléseket akar folytatni a gyermekek nevelése ügyében. Spanyolországból december első felében tér haza Apponyi gróf Budapestre.

Mekkora kölcsönt kap Magyarország? Hosszas tárgyalások után végre kedvező befejezéshez jutott a magyar kölcsön ügye. Kiküldötteinek előterjesztésére ugyanis a Népszövetség 250 millió aranykorona kölcsönt engedélyezett Magyarországnak. A külföldi különösen az angol és olasz lapok örömmel közlik ezt a hírt és külön kiemelik a magyarországi állapotok rendezett voltát s a magyar nép fegyelmezettségét és kitartó szorgalmát. A kölcsön kiutalása a kora tavasszal fog megtörténni.

„Glausch“-féle „Haematicum“ aromatikus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva vérszegénység, sápadtság, étvágytalanság és gyenge testi állapotoknál.

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! — Napjában étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb

Kapható mindenütt!

Vezérképviselet Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

HÍREK

Előfizetőinkhez!

Felkérjük t. előfizetőinket, hogy előfizetési hátralékukat sziveskedjenek lehető sürgősen kiegyenlíteni, hogy lapunkat akadálytalanul küldhessük tovább. Sziveskedjenek a szerk. üzeneteket esetenként figyelemmel elolvasni, a hátralékos előfizetési díjakat az előfizetés lejártától számítva címünkre megküldeni. Idő és költség kímélés szempontjából az előfizetések lejártáról külön, személyhez szóló értesítéseket nem adhatunk ki.

Az 1924. évre szóló Naptárakat mindazoknak kiküldtük, akik egész éves előfizetőink és az 5 leu napiárdiját címünkre megküldötték. Ismételten is értesítjük olvasóinkat, hogy 5 leu előzetes beküldése mellett a naptárra csak azon előfizetőink tarthatnak igényt, akik egy évre már előfizettek, vagy egy évre ezután fognak előfizetni. — A naptár bolti ára 15 leu, bizományosoknak és viszonteladóknak 10% kedvezményt adunk. Naptár megrendelési helye: Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Mária (v. Deák F.-utca) 35. szám.

A magyar dal jövődjéért.

Utóbbi számainkban az ügy fontosságához mért figyelemmel igyekeztünk a daloskörök ügyével foglalkozni. Folytatásképpen örömmel közöljük az alábbi felhívást: A *Romániai Magyar Dalosszövetség*, — amely 1921. évi november 13-án a Brassói Magyar Dalárda kezdeményezésére alakult, — 1923. szeptember 7—8—9. napjain Kolozsvárt tartotta első országos dalosversenyét, amely fényes erkölcsi sikerrel végződött. Ámde a magyar dalkulturának Romániában való fennmaradása, továbbfejlesztése és ápolása csak úgy lehetséges, ha a magyar társadalom nem hagyja magára a szövetséget, hanem segítségére siet. A magyar zene ápolása nem csupán a dalosok joga és kötelessége, hanem joga és kötelessége az minden magyar embernek, ki a magyar faji kultúra sorsát szívében viseli. Mi úgy érezzük, hogy — ha csupán a dalosok és ezek is elszigetelten küzdenek a szent ügy érdekében, akkor a dalosszövetség ügye hasonlatos lesz a szalmalánghoz, mely hirtelen fellobban, de csakhamar erőtlennül ellanad. Hogy ez meg ne történjék, minden magyar embernek kötelessége a maga módja és tehetsége szerint támogatni a dalosszövetséget. Éppen azért testvéri szeretettel és bizalommal fordulunk a közönséghez, azon tiszteletteljes kéréssel, hogy szövetségünk ügyét szellemileg vagy anyagilag támogatni sziveskedjék. Szellemi támogatásképpen kérünk a zene körébe vágó értekezéseket, továbbá bármilyen tárgyú költeményt vagy tárcacikket. Egyben tisztelettel jelezzük, hogy a dalos szövetség havonta zenei folyóiratot fog kiadni,

amely főleg a vokális zene kultiválását fogja szem előtt tartani. A folyóirat számára kérünk: eredeti mű- vagy népdalt, női-, férfi- vagy vegyeskari műveket. Az anyagi támogatásra nézve bátrak vagyunk jelezni, hogy az évi pártoló tagdíj 200 Leu, az alapító tagsági díj egyszer s mindenkorra 2000 Leu, de bármilyen csekély adományt is köszönettel fogadunk. A szövetség hivatalos lapja a *Magyar Dal*, melynek előfizetési díja egy évre 48 Leu. A szellemi közleményeket Tárca Bertalan főtájkár-szerkesztő Cluj-Kolozsvár, Ref. Kollégium — a pénzádományokat pedig Nagy Jenő főpénztáros, Ref. Kollégium címekre sziveskedjék küldeni. Kérésünk ismétlése mellett maradtunk kiváló tisztelettel: *Dr. Inczedy Joksmann Ödön* elnök, *Tárca Bertalan* főtájkár.

Bernády György ünneplése. Ismeretes lapunk olvasói előtt, hogy dr. *Bernády György*, Marosvásárhely ujjáteremtője, közel másfél éven át súlyos beteg volt s emiatt nem tudott részt venni a Magyar Párt munkájában, melynek egyik alelnöke. Örömmel tudatjuk most, hogy Bernády gondos gyógykezelés után visszanyerte egészségét s máris tevékenyen munkálkodik a magyarság minden dolgában. Felgyógyulása alkalmából a marosvásárhelyi magyar közönség melegen ünnepelte. Mi is szeretettel üdvözljük.

A román-magyar tárgyalások. Nemrégiben a bukaresti lapok azt híresztelték, hogy a Románia és Magyarország közötti függő ügyeket tárgyaló bizottság munkája eredménytelen volt s ezért a tárgyalások megszakadtak. A külügyminisztérium hivatalosan megcáfolta ezt a híradást s egyúttal közölte, hogy a tárgyalások kielégítően haladnak előre. Az alaptalan híresztelésre az adott okot, hogy a magyar bizottság egy tagja apja betegsége miatt Budapestre volt kénytelen utazni.

Szerbek magatartása a román iskolákkal szemben. A román lapok már hónapok óta panaszkodnak, hogy a szerbek a Bánátban a román iskolákat elnyomják. A panaszok megvizsgálására mindkét részről bizottságot küldtek ki, amelyek Temesváron folytattak tárgyalásokat. Már komoly megállapodások is történtek, mikor a szerb bizottság kijelentette, hogy a belgrádi kormány tulzottnak tartja a román követeléseket és nem hagyja jóvá a temesvári megegyezést. A szerb visszautasítás nagyon kínos benyomást kellett román politikai körökben. Bizony keserves dolog is, mikor egyik nép a másik művelődését meg akarja fojtani.

Nagy visszaélések történtek a földosztás körül. Közelebből a román parlamentben panaszok hangzottak el a földreform körül történt visszaélésekről. Az ügyészi vizsgálat súlyos bűnöket állapított meg s a bukaresti agrárbizottság több magasrangú tisztviselőjét letartóztatta.

Történelem — anekdóták kapcsán. Mult számunkban összefoglaló tájékoztatást adtunk az Erdélyi Magyar Naptár tartalmáról. Helyénvalónak tartjuk, hogy egyes cikkekre külön is felhívjuk a figyelmet. Mostani naptárunkban kísérletet tettünk, hogy lehetne az anekdótákat a hasznos ismeretek terjesztésére fölhasználni. *Történelem — anekdóták kapcsán* címmel Dr. *Buday Árpád* egyetemi tanár nagyérdékü anek-

dóta sorozatot állított össze a Krisztus előtti évezrek történetéből. A szereplő ókori népeknek a történetét is ismerteti az anekdóták előtt röviden a professzor ur úgy, hogy aki ezt a cikket elolvassa, voltaképpen a történelem legérdekesebb embereivel és eseményeivel ismerkedik meg. Jövő évben a történelem következő korszakából fogunk anekdótákat hasonló fel-
dolgozásban közölni. Ajánlatos tehát, hogy mostani naptárunkat mindenki megszerezze s ezáltal a világtörténelem első, alapvető fejezeteivel megismerkedjék.

* **A magyar vasút veszteségei.** A bukaresti tárgyalásokon, amelyeket a román és magyar bizottságok folytatnak, arra is kitérnek, hogy a románok a megszállítás alatt mit rekviráltak el Magyarországról. A magyar bizottság kimutatást hozott magával, amely szerint a románok a megszállítás alatt a következő vasúti főszerelést szállították el: 69 udvari és termes kocsi, 790 posta és kalauzkocsi, 1292 mozdony, 2006 személykocsi, 28 ezer 916 teherkocsi, 2379 tartány és kazánkocsi. Érdekes, hogy Magyarország ezt a rengeteg veszteséget jórészt már pótolta. Éppen mostanában történt ugyanis megegyezés Aradon arra nézve, hogy Magyarország naponta száz teherkocsit ad kölcsön Romániának épületfa elszállítására. De tárgyalások folynak újabb ötszáz kocsi kölcsönzésére nézve is. A bukaresti gazdasági tárgyalásoknak mindenestül egyik legnehezebb kérdése, hogy miként számolják el a Magyarország kárára történt rengeteg rekvirálást.

Szorul a hurok a gyergyói rablóbanda körül. Többször megemlékeztünk róla, hogy Gyergyó nyugalmát egy rablóbanda veszélyezteti évek óta. A banda feje Blénesi István volt főhadnagy, tagjai szökött katonák. A rablók száma napról-napra nőtt, végül annyira megerősödtek, hogy a hatóság alig mert tenni valamit ellenük. Egyre nagyobb vállalkozásokba fogtak, legutóbb egy vonatot akartak álsíneken a Marosba zuhantatni, hogy azután kirabolják az utasokat. A kísérlet nem sikerült. Ez a nagy vakmerőség végre megmozgatta a hatóságot, katonaságot vezényeltek a havasi buvóhelyek felkutatására és sikerült is a banda nyolc tagját elfogni. A vezér állítólag Amerikába akart menekülni. Kérdés, hogy sikerül-e a vakmerő emberektől teljesen megtisztítani Csikmegyét.

A szász példa. A brassai szász ujság kemény leckét ad olvasóinak a nemzeti hagyományok megbecsülésére nézve. Azt írja, hogy némelyek a helyneveket akkor is román nyelven írják, mikor arra egyáltalán nincsenek kötelezve. Nincsenek pedig arra kötelezve magánterjesztett ügyekben, levelek belső keltezésénél, sőt igazság szerint hivatalos ügyekben sem áll fenn a község- és városnevek romános írása. A szász lap mégis célszerűnek tartja, hogy postai küldemények borítékján a címzett helyet románul írják, de követeli olvasóitól, hogy a román név után a hely német nevét is kitegyék. Ezt a követelést mi is továbbítjuk magyar olvasóinkhoz: a helységnevek írásánál tartjuk meg a törvényt: használjuk a magyar helységneveket, ahol arra elvitathatatlan jogunk van, s a leveleken is má-

sodik helyen tegyük ki a magyar nevet, például Cluj-Kolozsvár.

Gyermekek köszöntőkönyve. Földes Zoltánnak ily címen megjelent könyvecskéje mindenféle alkalomra tartalmaz gyermekeknek való versikét, köszöntőt, levélkét. Sőt még felnőttek részére is van a könyv végén egypár pohárköszöntő lakodalomra, keresztelőre. A 120 oldalas könyvecske ára 20 leu, tömeges megrendelésnél a szokásos kedvezmény. Megrendelhető a Bonaventura-nyomdánál, Cluj-Kolozsvár, Karolina-tér 7.

GAZDASÁGI ÉS TÁRSZÖVETKEZETI KÖZVÉLEMÉNYEK

A vértetű.

— Felelet P. Gy. kolozsi kántortanító ur kérdésére. —

Az utóbbi évtizedben igen rohamosan egy igen veszedelmes kártevő rovar, a *vértetű* kezdi ellepni Erdélyben is az almafákat, oly annyira, hogy ha alapos védekezés nem indul meg, ma-holnap alig lesz község, ahol az almafák mentesek lesznek tőle.

A vértetű az almafának hajtásain, vesszőin, a törzsön, a sebhelyeken tanyázik és a fának a nedvét szívja s azzal táplálkozik. Leginkább csoportosan lép fel s az ilyen csoportok felismerhetők már messziről arról, hogy az állatok váladéka fehér s úgy festenek az egyes csoportok, mintha a megtámadott farész hóval volna belepve. A rovar maga a fehér gyapjazott rész között van, elég nagy, szabad szemmel is könnyen látható, ha szétnyomjuk piros vérszinű folyadékot ereszt, innen van e rovar *vértetű* neve is. A tél folyamán a fehér gyapjas foltok eltűnnek a fákról és a vértetűtől fertőzött helyek hamuszürke színűek lesznek. A vértetű leginkább a már hegedő sebek szélein a fás, a félig fásodó hajtásokon telepszik le csoportosan. A nedv szivásának eredménye borsószem nagyságu dudorodás lesz s ha több ilyen dudorodás van egymáshoz közel, azok össze is folynak. A dudorodások a további szivás folytán megrepednek, azután a vértetűk a nyílt sebekben élőskekednek tovább. A sebek behagedni nem tudnak, sőt mind inkább nagyobbodnak, amelyek a fában anyagcsere zavarokat idéznek elő, elvonják a gyümölcs és fa fejlődésére szükséges tápanyagokat. Ezek a sebek mindaddig nem is tudnak begyógyulni, míg azokban vértetű van. Ha e rovar nagyon el van terjedve a fán, annak gyökereire a földbe is lehuzódik, ahol szivásaival szintén tetemes kárt tesz. A nagyon megtámadott fiatal fa, ha védelembe nem részesül, rövid pár év alatt teljesen elpusztul, különösen ha sűrű helyre van ültetve. Idősebb fák, ha ritkán vannak, a vértetű dacára is huzamosabb

ideig is élhetnek, csak hogy gyümölcs hozamaikban és a fák fejlődésében igen kevés köszönet van.

Vannak almafajták, melyeket a vértetű különös szeretettel lep el, mint az Aranypármén, sárga Belle-leur, Baumann renet, Casseli nagy renet, piros téli és őszi kalvil, Asztrakán stb. Ennek az a magyarázata, hogy puha fájuak, amelyekbe a vértetű szívószáját könnyekben bebocsáthatja. Kényszerűségből azonban nemcsak az almán, hanem a körtén, birsen, galagonyán is fellép, de ezeken kártétele nem oly veszedelmes.

Rendkívül kártékonyra teszi e rovar az a jelenség, hogy roppant szapora, mivel egy nyáron 8—10-szer is szaporodik s egy nőstény állat egyszerre 40 ivadékot is hoz. A tavasszal kikelő vértetvek a fák nedvkeringése megindultával kezdenek szüznemzés útján szaporodni; az ivadékok szárnyatlanok s csak júli. hó végén mutatkoznak közöttük szárnyasok is, melyek nőstények. Ősszel már a tetvek párosodnak is, az ilyen esetből a nőstények egyetlenegy petét rak a fába, hogy tavaszra ivadéka fenmaradását biztosíthassa mert a nyáron szaporodó vértetvek a tél viszontagságainál fogva csak az esetben telnek ki, ha enyhe tél van, vagy nagyon védett helyre sikerült télre meghuzódní.

Ennek a kiemelt mozzanatnak gondos figyelembe vételével védekezhünk sikeresen a vértetű ellen. Télen és kora tavasszal a szaporodás megkezdése előtt a gyümölcsfák takarítása alkalmával a vértetves sebeket alaposan megtisztogatjuk és kerti kátránnyal bekenjük, hogy a sebekből a rovarok ki ne kelhessenek.

A kerti kátrány házilag is könnyen készíthető, erre a célra jó akár a kőszén, akár a faszén kátrány, melyet egy óra hosszat lassu tűznél, nyílt helyen felmelegítünk. A főzés alkalmával eltávolodnak belőle az élőfára veszedelmes maró alkatrészek és a szilárd, sürtü kátrány higabb állományu lesz, hogy könnyen a sebekre kenhető legyen. Ha azt tapasztaljuk, hogy a kátrány nagyon hig lenne, jó lesz $\frac{1}{5}$ rész porrá őrít oltatlan meszet hozzá keverni és egy fél óráig hűlni hagyjuk.

A sebhelyek bekátrányozása után legkésőbb március hó végéig az egész fát, kezdve az ághegytől le a földig alaposan gyümölcsfa karbolineummal megpermetezzük, úgy, hogy annak minden része kapjon a permetegből. A gyümölcsfa karbolineum újabban „Dendra” név alatt van a forgalomban, melyből 10—12 kgr. mennyiséget oldunk fel 100 l. vízben s így juttatjuk a fákra.

A két alapos védekezés után, ha nem is teljesen, de a vértetűnek 95%-át elpusztíthatjuk. A visszamaradó kevés rész, ha a következő nyár folyamán feltűnik, petroleum emulzióval való ecseteléssel tüntethetjük vagy

gyéríthetjük meg. A petroleum emulzió áll: 1 l. víz, 175 gr. házi szappan és 2 l. petroleumból. Ily arányban tejszés szerinti mennyiségben állíthatjuk elő a következőképpen: A lemért szappant felaprózzuk és 1 l. vízben felfőzzük. Mikor a szappan elolvadt, a tűzről levesszük, hozzáöntjük az előzőleg kannával együtt melegvízbe állított s így felmelegedett petroleumot és egy nyírfa seprűvel alaposan összekeverjük. A jól készített emulzióban a petroleum nem fog külön válni, hanem a szappannal egyneművé lesz. Ezt a készítményt a nyári vértetű elleni védekezésnél 20—25-szeresen hígítjuk.

Ha a vértetű a gyökereken is megjelent, kora tavasszal a földet a fatövérről elhuzzuk, 8—10%-os gyümölcsfa karbolineummal bőven megöntözzük s ha módunkban van 2 ujjnyira dohányporral hintjük be, a földet visszahuzzuk s így védekezésünk a legtökéletesebb lesz. Ilyen védekezéssel a vértetű a legrosszabb esetben is alig-alig fog maradni.

Befejezésül még azt említem meg, hogy akinek még vértetűmentes gyümölcsösse van, vagy akinek sikerült attól teljesen megszabadulni, mindég résen legyen. Fáin nyitott sebeket ne tőrjön meg, hanem azokat kátránnyal azonnal kenje be, fáit ritkán ültesse, azoknak koronáit ritkán, szellősen tartsa és soha se meszelje, hogy ezáltal az élősködőknek télire az időjárás viszontagságai ellen védelmet nyújtson. Ha új oltványokat rendel, csak attól a faiskolától fogadja el, amelyik hivatalosan bizonyítja, hogy a feladott csomag cianhidrogén gázzal fertőtlenítve volt, mert a vértetű legveszedelmesebb terjesztői a lelkiismeretlen faiskolák.

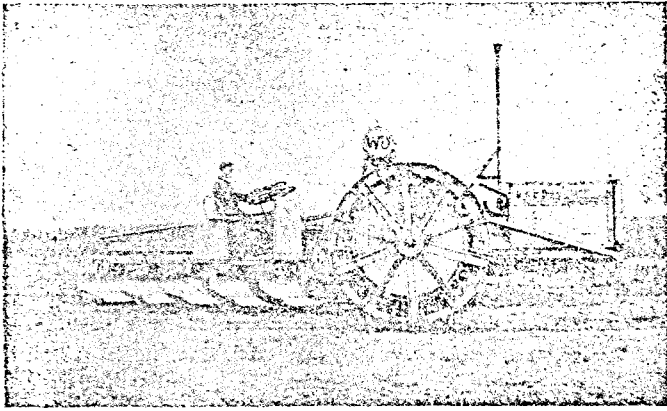
P. Nagy Sándor.

A gépi szántás.

Háromféle rendszerű szántógép van. Ezek a kétgépes billenős eke, a vontatós (traktor) eke és végül a magánjáró eke. E gép mindegyike lehet, gőz, benzin, esetleg petroleum vagy nyersolaj hajtásu.

1. A kétgépes rendszert először Fowler készítette. Nevét onnan nyerte, mert két magánjáró, kötéldobbal ellátott mozdonyból áll és egy kétkerekű, billenős eke egészíti ki egy teljes egységgé.

A szántás ilyen gépeknél röviden a következő: a kétdobos ekemozdony, a felszántandó föld két végén áll fel. A dobra csavart drótkötél végeit a billenős eke vonóhorogjához kapcsolják. Már most hol az egyik (jobb) hol a másik (bal) gép jön működésbe és vonja a billenős ekét maga felé, mindaddig, míg a föld szélére nem ér. Ekkor a gép megáll, az ekét pedig átbillentik. Természetesen minden második átbillentés után mindkét gép a beszántott terület szélességével megfelelőleg odább megy.

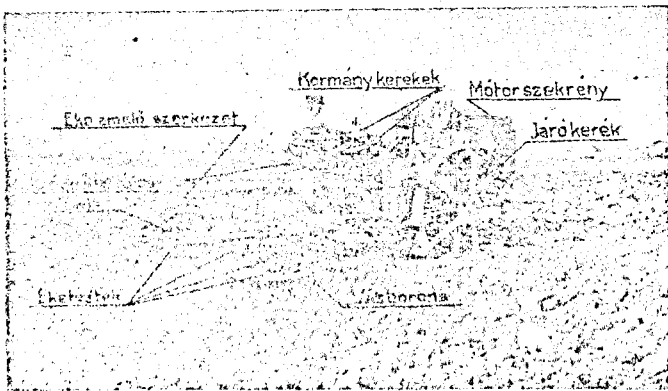

2. A vontatós ekénél van egy magánjáró mozdony, melynek vonóhorgára akasztják a több eketestet magába foglaló ekekeretet. A gép haladva, magaután vonja az ekéket, mindaddig, míg a föld szélére ér. Itt megfordul s visszamenve ugyancsak ezen munkát végzi.

Az eddig tárgyalt rendszerek azonban a kisgazda számára alkalmatlanok. Beszerzési árak, karbantartásuk a nagyszámu kezelőszemélyzet fizetése stb. olyan összeget emésztenek fel, melyeket kisbirtokos nem tud magának megengedni. A nagybirtokok voltak csak abban a helyzetben, hogy nagyobb tőkájük révén ilyen gépekkel dolgozzanak. Így természetesen a gyárak is csak az ő igényeiknek kielégítésére törekedtek.

A háború után azonban megváltozott az idő. A többtermelés parancsoló kényszere, az ígás állatokban beállott hiány, valamint a földreformokkal kapcsolatos mezőgazdasági munkáshiány, elkerülhetetlenné tették a gépek használatát a kisgazda számára.

Természetesen a kisbirtokos igényeinek megfelelő gépet kellett szerkeszteni. Így jött létre a szántógépek 3-ik rendszere: az egytetemes magánjáró eke. Az ilyen gépeknél a magánjáró mozdony mindig össze van építve az ekekerettel.

A gyárak egy kis gépet építettek. Rendszeresen csak 3-4 eketesttel. A legfőbb azonban az, hogy nemcsak

szántásra alkalmas és az év többi szakában heverő érték egy ilyen kis eke, hanem cséplőgép meghajtására, vető-, boronálók, aratók stb. vontatására is használhatók.

Egy ilyen kis motorosekét mutatunk be olvasóinknak. A hajtóerőt egy 35 lóerős benzín motor szolgáltatja. Azonban a motor benzín és petróleum keverékével, vagy petróleummal hígított nyersolajjal is jól működik.

A gép főbb részei: a közös motor és ekekeret, a járó kerekek és a kormányzó kerék (hátnál) valamint a hajtó erőt adó motor. A járókerekeket a motor hajtja. A két kerékre a talajviszonyok szerint kapaszkodó körmöket is lehet szerelni.

Mint hogy a gép magánjáró; ígás állatok nem szükségesek, mert a gép maga jár ki a mezőre, sőt még más lárművet is von maga után. A szántásnál a kormánytengelyen levő kerékkel (2 számu) az eke testek sülyeszíthetők a rendes szántási mélységig. Viszont emelhetők, ha nem szántunk.

Mint a képen is látható, szántással egyidejűleg boronálást is végez, sőt vetőgépeket is lehet utána akasztani.

A kezelésre egy tanult gépész-kovácsra van szükség, mert bizony a gondos ápolásra és karbantartásra nagy gondot kell fordítani. Megemlítem, hogy a gyár kivánságra valamely bizalmas emberünket (ha vesz valaki gépet) három hét alatt teljesen díjtalanul kioktaltja a gép kezelésére.

Bár egy ilyen gép beszerzési ára elég magas, mégis kifizeti magát egy pár év alatt, ott ahol, cséplő és más hajtóerőt igényelő mezőgazdasági gépek vannak. Átlag naponta 8-12 hold fölészántására képes.

Tévedés azt hinni, hogy a géppel való szántás olcsóbb, mint az ígás állatokkal való szántás. Azonban a gép a nagy teljesítményre való tekintettel gyorsabban végzi el a munkát és a jó gazda pedig egész évben el tudja látni munkával, a már említett sokoldalú alkalmazhatóságánál fogva.

Zoufall István
gépészmérnök.

Mi várható a marhakivitelől? A híradások szerint az állatvásárookra nagy a felhajtás, de az árak a régi nivón tartják magukat. Áremelkedésről tehát egyelőre nincs szó, bár a széna ára folyton emelkedik. A várható állatkivitel voltaképp egyelőre megdrágítja a hus árát, de nem annak megfelelő mértékben a marha árát is. Ennek az a magyarázata, hogy az erdélyi piacon rengeteg bőr van raktáron, melynek nincs piaca, mivel ennek kivitelét még nem engedélyezték. A bőrök ára az utóbbi időben darabonként 4-600 leuval esett. Károsan hat a marhagazdaságra az is, hogy a szopóborjú vágása korlátozva van. Tej nem kerül emiatt

elegendő mennyiségben a piacra és így annak ára folyton emelkedik.

A tej ára. A brassói városi tanács hozzájárult, hogy a tehéntej litere 7, a bivalytej pedig 8 leura emeltessék. Ezzel szemben a kolozsvári piacon még mindig a régi őszi maximális árak volnának divatban, mely szerint a tehéntej 4, a bivalytej pedig 5 leu volna, a valóság pedig az, hogy a piacon a bivalytej 12, a tehéntej pedig 10 leuban kél el.

A Distol.

Cluj—Kolozsvár, 1923. június 30.

Gergely Ferencz utóda cégnek,

Kolozsvár.

E hó 27-ről kelt b. soraik birtokában van szerencsénk értesíteni, hogy tavasszal a beoltott cca 120 juhból a beoltás után mintegy 10 drb. elhullott s mintegy 5 drb. elvetélt. Ezen pusztulás és elvetelés az oltástól kezdve mintegy 20 nap alatt történt, azóta újabb elpusztulás nem fordult elő. Nézetünk szerint ezen elhullás oka abban keresendő, hogy a Distolozás későre történt és ha feltétlenül eredményt akarunk elérni, ugy a Distolozás idejének helyes megállapítása az az időpont, midőn tél elején a juhok a legelőről téli istállózásra kerülnek. Mindenesetre a Distolozás javára kell felírjuk ezen körülményt, hogy míg más esztendőkbekben egész éven át voltak elhullások (télen több, nyáron kevesebb) addig a fent említett elhulláson kívül, mai napig több elhullás nem volt.

Amennyiben a gazdáknak kézzelfoghatólag akarják a Distolozás hasznát bemutatni, ugy nézetünk szerint nyomatékosan hangsúlyozandó, hogy a Distolozás időpontjának helyes megválasztása döntő befolyással bír annak hatékonyságára.

Ezekben kívántuk a kért felvilágosítást megadni s vagyunk

teljes biztelelettel:

Bognár és Szántó
erd. keresk. r. t.

Gazdasági gépek és eszközök.

Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nál
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.

Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

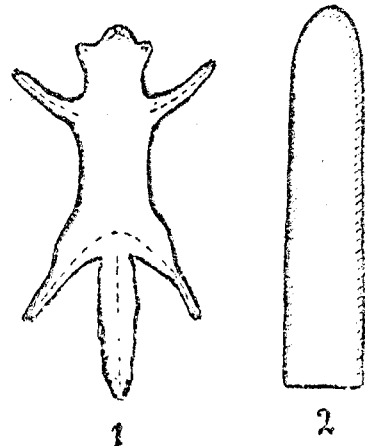

Gyakorlati utasítás a dűvad gereznák lefejtésére.

A „Magyar Nép“ folyó évi 48. számában „A nyersbőr kitermelése“ című cikk gyakorlati kiviteléhez még szükségesnek látom egy pár gyakorlati tanácsot adni, annál is inkább, amennyiben a vadászok, vagy a szerencsés kitermelők mindig a nyuzásnál szoktak elkövetni olyan hibákat, amit aztán a legodaadóbb kezelés által sem lehet helyrehozni.

Téli időben, különösen faluhelyeken szokott megtörténni, hogy a róka egér hiányában tyukhusra fanyalodik, azonban, ha egyszer már megízlette, nem hagy fel kóstolgatásaival és így bizony korsó módjára nem ritkán bundájával fizeti, mert akármilyen ravasz is, de az ember ravaszabb. A csapdával megfogott, avagy tyukólban főbe ütött róka bizonyára megörvendezteté a szerencsés vendégfogadó gazdát, mert a kára busásan megtérül. Először azonban meg kell ám nyuzni, ami ugyan nem kíván semmi szakavatottságot, de mégis csak egy bizonyos tájékozódás kell, aminek szemelölt tartása kártól mentheti meg a kitermelőt.

Mikor előttünk van egy megnyuzandó róka, farkas, hiuz, vadmacska, vidra, nyest avagy görény, elsősorban egy asztalra, ha nincs, a földön hanyat fektetjük s a jobb vagy a bal lábán a talpától kezdve a hüvelyzető irányában a bőrt fejmetszük. Ügyelnünk kell arra, hogy a kést egyenes irányba vezessük. Ugyanezt megcsináljuk a másik lábán is ugy, ahogy azt az ábra pontozása mutatja. Erre a bőrt óvatosan,

Terjessze a
„Magyar Nép“-et.

hol kézzel, hol a bicsak segítségével a hátulso lábáról lefejtjük. Most a tovább nyuzandó állatot a népnyelvén szólva, a horgos inánál fogva két erősen rögzített szegre felakasztjuk, ugy, hogy a hasi részével felénk legyen. Most fokozatosan fejtjük a bőrt az első lábai

felé, ahol az ábra szerint a hátulsó lábához hasonlóan két vágást teszünk. Itt azonban a metszéseknek nem szabad összefutniok, mint ahogy a hátulsó lábán tettük, mert ez által óriási hibát követnénk el. Miután az első lábakkal végeztünk, csak a fül és szempillák lefejtésénél kell különösebb figyelmet fordítanunk. Amennyiben a fején állandóan a kés segítségével dolgozunk, arra ügyeljünk, hogy a kés éle mindig befelé irányuljon a koponya felé, nehogy a kés által megrongálódjék a gerezna. A nyuzásnál legutóljára marad a farok lefejtése, amit ugyan minden felvágás nélkül egy pár ügyes húzással megtehetünk, azonban az így kihuzott farok kezelése nehezebb, mint az olyan farok kezelése, amit a hossz irányban tett metszés segítségével fejtünk le.

Az elmondottak alapján lenyuzott bőrt az ábrán feltüntetett hosszú óválisan végződő deszkára huzzuk fel, ami mindig arányos kell legyen az állat hosszúságával és vastagságával. A deszka oldalszélét faragjuk tompaélűre, hogy az a rászarádtt bőrt a kihuzás alkalmával föl ne hasítsa.

Ferenczy Sándor.

A házi- és kézműipar törvényes viszonya.

Annak, aki az ipart nem állandó és nem főkereseti forrásaként házilag üzi, nem kell iparigazolványt váltania, ipara után nem kell adókat és pótagadókat fizetnie. A törvény az ilyeneket házi iparosnak tekinti. A hivatásos kézműiparos fő megélhetési forrása, iparága. Ennek üzéséhez iparigazolvánnyal kell bírnia, utána adót fizetnie. Az ilyen iparost az Ipartestület és az Iparkamara törvényes hatalmánál fogva védelmében tartja, holott a házi ipar nem tartozik az iparkamarák protekciója alá.

Az iparigazolvánnyal bíró és a súlyos közterheket viselő kézműiparosság gyakran folytat társadalmi harcot a házi iparos ellen. Fél tőle amiatt, mert az olcsó feltételek mellett dolgozó háziiparos lenyomja a piaci árakat és fél attól, hogy házi ipart csak a művészibb ízléssel dolgozó ember üzven, a minőség és tetszőség dolgában is lepipálja. Pedig, ha kellő jóindulat és szeretet uralkodnék az emberekben, békességben kellene a kétféle iparnak élnie egymással. A kézműiparnak megértéssel, szeretettel tisztelnie, és őszülőnyjaként becsülnie kellene a háziipart. Szeretettel azért, mert a háziipar ősművészetünk letéteményese és munkások nyújtásában állandó forrása a kézműiparnak és tisztelben azért, mert egykoron csak háziipar vala és abból sarjadt ki egyesek állandó kenyértadó hivatásaként a háziipar, viszont a legfőbbképen megértéssel azért, mert a háziiparos nem gazdag ember. Háziipart az olyan szegényebb vidékeken üznek, ahol kevés a föld, vagy van ugyan elég, de oly sovány, hogy a szapora nép nem tud belőle megélni.

Közelebről kézműiparosok sorsa kétizben is került hatóság kezébe. Így a Szilágyságból Désháza község lakói, kik közül ma 69 család foglalkozik házilag a fazekassággal, fordultak a Kolozsvári iparkamarához, hogy eszközöljön ki számukra a minisztériumból engedélyt arra, hogy a fernezelyi kohóktól mázat vásároljanak. A máz végett ugyanis azért kellett kérvényt benyújtaniok, mert az, mint mérges anyagokat tartalmazó áru, állami monopólium tárgya. Az iparkamarai közgyűlés többsége a désháziak kérését fölterjesztendőnek tartotta, jöllehet — mint mondók — a házi iparos nem tartozik a kamara hatáskörébe.

Viszont ugyanez a kamara két más szilágymegyei község: Miográd és Bréd kerékgyártó elléu a zilahai Ipartestület kérésére korlátozó intézkedéseket tanácsolt a vármegyei subprefektusnak. A prefektus azonban a kerékgyártókat védelmébe vette és nem tiltotta el őket a vásárok látogatásától.

Ezekből az esetekből is arra a következtetésre jutunk, mint sokmásból, hogy szövetkezetekbe kellene szervezni a háziipart, ahol nemcsak hatalomhoz jutna, hanem az állami közterhek arányos elviselésére is alkalom nyílne.

A kézműiparosok forgalmi adója. Lapunkban szó volt már arról, hogy a pénzügyminiszter beleegyezett abba, hogy a kézműiparosok és kiskereskedők forgalmi és fényüzési adójukat általában fizessék. A Hivatalos Lap nov. 29 iki 194. száma hozza az idevonatkozó rendelkezéseket, melyek közül a legfontosabbak a következők:

Az általában való fizetés kedvezményét az érdekeltek kérelmére adják meg; a kérelemnél bizonyítani kell, hogy a kérelmező évi forgalma nem haladja meg a kétszázezer leut s igazolni kell azt is, hogy az általányszítés esetén befizetendő fényüzési és forgalmi adóösszeg nem lesz kevesebb annál az összegnél, amit az adózónak az általányozás nélkül kellene fizetnie. Az adóáltalányt az adózó általános forgalmának alapján állapítják meg, amit a törvény rendelkezéseinek megfelelően kell megállapítani. Olyan adózóknál, akik nem vezetnek rendes könyveket, az adót a kivétő bizofiság által megállapítandó nyers jövedelem arányában állapítják meg a következő kulcs szerint: 1. olyan bolttulajdonosoknál, akik nem élelmiszereket, hanem más árukat hoznak forgalomba, a jövedelem ötszöröse; 2. élelmiszereket árusító boltoknál, vegyeskereskedéseknél, mézárásoknál stb. a jövedelem négyszerese; 3. olyan iparosoknál, akik munkásokat tartanak és saját anyagukból dolgoztatnak, kétszerese; 4. olyan iparosoknál, akik munkásokat tartanak és hozott anyagból dolgoznak, 1,3-szerese; 5. olyan iparosnál pedig, akiknek munkásuk nincs és hozott anyagból dolgoznak, az adóalap egyenlő magával a nyers jövedelemmel. Ha a

bizottság által megállapított adóalap magasabb a tényleges forgalomnál, az összeget az egyetemes adók egységesítésére kiküldött bizottság az iparfelügyelő véleményének meghallgatása után módosíthatja. Ha ezt a bizottságot nem lehet összehívni, ideiglenesen a pénzügyigazgató (administratorul financiar) az iparfelügyelő meghallgatása után módosíthatja az adóalap összegét, de a végleges döntés a bizottságnak van fenntartva. Az adó befizetésének módjait a kivétől bizottság állapítja meg, a határozatról szóló jegyzőkönyvet az adózó is aláírja s a megyei pénzügyigazgató láttaozza.

Az ipari piac hírei. A *börpiacon* a leu árának hullámzása miatt nem következett be a várt olcsóbbodás. Némi áresés a külföldi áraknál még tapasztalható, a belföldiek azonban tartják magukat a régi nivón. Az üzlet megelevenedését a keményebb téli idő beálltától várják. Bőrárak a következő árak mellett kelnek el. Belföldiek, lábastalp kilója 156—175, croupon 232·50—255, bivalyalp 145—150, mosó nyak 112—122, haszél 87—90, cseres hasítás 70—90, talpbélés, marha 130—140, gépszijcroupon 238, lótalpbélés 110, barna és fekete tehénbőr 230—260, vixos hasítás 120—150 Borjubox kvadrátja 48—60, marhabox 49—60, bivalybox 48—58, marhabox felekben 48—55, sevróit 24—35. Külföldiek: amerikai sevró 70—90, osztrák fekete box 65—75, színes box 100—115, francia antilop 70—85, Német lakk sevró 120—140, ausztráliai juhbor kilóra 220 Lau.

A *huspiacon* áremelkedés állapítható meg. Kolozsváron az élő állatárak 20, az aradiak 15%-kal emelkedtek. Aradon az élő állatárak: borju 20—22, marha 9—14, sertés 33—40. Vágott hus: borju 24, másodrendű 22, elsőrendű marha 19, másodrendű 17, harmadrendű 15, elsőrendű sertés 38, másodrendű 28 leu kilónként. A kolozsvári marhapiac felhajtása kielégítő. Jó tehén ára 10—12, növendékmarha 8—10, kövér-sertés 38—40 leu között ingadozik kilónként. *Nyersbőrárak* szopóborju I. 50, könnyű pilling 25 kilós 40—44, 26 kilóstól fölfelé 40—44, bivalybőrök 25%-kal olcsóbbak.

A *fapiacon* az enyhe idő és a nagy vagonhiány miatt nagy az üzletlenség. Temesváron a fa vagon-telenként 400 leuval esett, I. rendű tűzifa 5800—6000, másodrendű 5500—5700 leu.

A *vaspiacon* sem következett be nagyobb változás. A rudvas Aradon 10.50, a bronzvas 13.40, alakvas 11, vasgerenda 11, finom fekete lemez 17.50, durva lemez 3.5 mm-ig 13, 5 mm-ig 13.20, azonfelül 12.50, horgonyzott vaslemez 28, vashuzal 17.50, drótszeg 18

és az öntvény alapár 13.80, szekértengely 25 leu kilónként.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár, 1923. nov. 29. —

1 dollár	= 206.—	leu
1 font sterling	= 890.—	"
1 svájci frank	= 36.—	"
1 francia frank	= 11.60	"
1 líra	= 9.10	"
1 cseh korona	= 5.88	"
1 dinár	= 2.30	"
100 magyar korona	= 0.80	"

MULATTATÓ

Kriza János népköltési gyűjteményének: a *Vadrózsák*-nak egyik szép darabja.

Fogarasi István.

(Székely népballada.)

Ablakba' könyököl Fogarasi István,
Mellette könyököl az ő testvérhuga.
„Hallottad-e hirit, édes testvérhugom:
Elköteleztelek be Törökországba,
Nagy török császárnak, jegybeli mátkának?”
„Nem hallottam hirit, édes testvérbátyám!
Adjon Isten nekem inkább vig vacsorát,
Vig vacsora után könnyü betegséget,
Szép piros hajnalba' világból kimulást.”
Meghallgatá Isten az ő kívánságát,
Ada Isten neki egy jó vig vacsorát,
Vig vacsora után könnyü betegséget,
Szép piros hajnalba' világból kimulást.

Eljöve, eljöve a nagy török császár,
Kérdezi: „Hol vagyon gyürösöm, jegyösöm?”
„Virágos kertiben virágokat plántál.”
Oda mene, oda a nagy török császár,
Hát a virágok is mind elhervadoztak,
Az ő szeretője pedig sehol sincsen.
Visszajöve, vissza a nagy török császár,
Kérdezi: „Hol vagyon gyürösöm, jegyösöm?”
„Leányok házában magát öltözteti.”
Oda mene, oda a nagy török császár,
Hát a leányok is mind gyászba öltöztek,
S az ő szeretője nyujtópadon fekszik.

„Add ide, add ide, Fogarasi sógor,
Add ide én nékem gyürösöm, jegyösöm!”

Csináltatok néki márvánkő koporsót,
 Be is behuzatom földig bakacsinnal,
 Meg is megveretem arany fejű szeggel,
 Meg is gyászoltatom hatvan katonával.“
 „Nem adom, nem adom, te nagy török császár,
 Csináltatok én is márvánkő koporsót,
 Be is behuzatom földig bakacsinnal,
 Meg is gyászoltatom hatvan katonával,
 Hadd nyugodjék itten apjával, anyjával,
 Apjával, Anyjával szülötte földiben.“

Viszontlátás.

Falusi történet.

Ugy sujtott reájuk a világháború, mint a menykő-csapás. Mindössze pár hét választotta el őket az esküvőtől. S most látniok kellett mint foszlik szét reménységük, jövőjük... És sirtak mindketten a bucsuzás végső pillanataiban, alig tudtak egymáshoz szólni valamit.

Másnap már korán indulni kellett, hadba vonulni a király parancsára. Dalolva-sírva ment a falu színe-jára. Ott volt Huszár Gyurka is. Lehorgasztott fővel, némán ballagott a menetben, olyan volt ő most, mint egy darab fájdalom, mint akitől elrobotta az élet mindazt, amit szépnak nevezünk.

Bizony Pintér Eszter kacagó kedve is elnémult, nem gyult többé andalító hangja nótára, ehelyett aggódó félelem szállta meg lelkét mátkája után. De aggódó bánat szállta meg széles e hazának minden hajlékát, a hova rendre befészkelte magát a gyakori vendég, a halálhír.

Pintér Eszternek is kijutott a szenvedésből. Hiszen már a harmadik évben levelet kapott Sipos Danitól, aki megírta, hogy szemei előtt pusztult el Huszár Gyurka. Szegény Eszter azt hitte, hogy meghasad a szíve bánatában. Bizony elhervadt nem sok időre arcáról a piros rózsa, megsárgult, beesett a képe. Mikor a forradalom szele végre haza sodorta a megkínzott embereket, volt olyan aki reá sem ősmert. Még Sipos Dani is csodálkozva szemlélte, de azért elmondta élő szóval is a Gyurka halálesetét. De aztán menten vigasztalni kezdte Esztert, beszélve neki az Isteni végzés kifürkészhetetlen akaratáról.

Az idő még telt... Hiszen a fájdalom sem tarthat mindig: még akkor sem, ha bizonyos emlék kitörölhetetlenül bevésődik a szívünk legbensőbb rejtekébe. Eszter is szívébe rejtette eme drága kincsét: az emlékeztést, melyet csak olykor vett elő, ha egyedül érezte magát. Csak hogy már a szülei nem igen engedték meg neki ezt az egyedüllétet: sokallták már az egész dolgot.

— Férjhez kell menned Eszter — hangoztatta édesapja nem egyszer. — Hiába vársz, aki meghalt, úgy sem támad fel! Aztán nem maradhatsz mindig az anyád nyakán. Itt van, tegyük fel, Sipos Dani, jóra való, dolgos legény, szívesen elvenne, ha szóba állnál vele. Szép kis vagyon vár rája, megélhetnétek a magatok emberségéből, nem kellene másnak turni a földjét.

— Legyen, ahogy édesapám akarja — szölt Eszter mélyen elgondolkozva. És úgy is lett. Férjhez ment rövid pár hónap alatt, a Sipos fiúhoz: utóvégre is igazat mondott az apja; nem maradhat mindig az anyja nyakán.

*

Tavasza járt az idő, itt ott már szántottak is az emberek, hogy még a hólé nyirkában elvethessék a tavaszi gabonát. Sipos Dani sem akart e munkában utolsó lenni, ő is szántogatta a maga földjét, csak hogy igen sok vesződéssel járt ez. A lusta tulkok, kik a télen neki szoktak a lustálkodásnak, sehogysem akarták a barázdát tartani. Eszter, a párhetes fiatal asszony, ki a szekérnél várta férje-urát, az ebéddel: boszankodott.

— Na majd megyek én és segíték — gondolta magában.

Alig vette észre, amint egy erős hang odaszólt:

— Adjon Isten szerencsés jó napot!

Eszter hirtelen hátrafordult. Ha meg nem fogja a szekér fáját bizonyosan eltántorodik. Csak nézték egymást, míg mindkettőjük szemében könycsordult.

— Megcsalt a nyomorult, látod... hazudott, az én uram...

— Hallottam, Eszter.

— Fogoly voltál?

— Igen... öt kerek esztendeig. De hazasegített az Isten, pedig ott is maradhattam volna, jó sorom volt. Nem tudtam nélküled élni Eszter.

A fiatal asszony odalépett a rongyos ruhájú katonához.

— Gyurka meg tudnál, e nekem bocsátani?

— Még annak a nyomorultnak is Eszter, aki elrobolt tőlem... Csak enyém légy. Pálffy Miklós.

KWIZDA-féle FLUID

lovak lábainak ápolására ismét mindenütt kapható.
 Ügyeljünk a KWIZDA névre.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

H. F. Bikszád. A magyar posta takarékos betétek beváltása, illetve kifizetése ügyében intézkedés még nem történt. Ujabb rendelkezésről olvasóinkat értesíteni fogjuk.

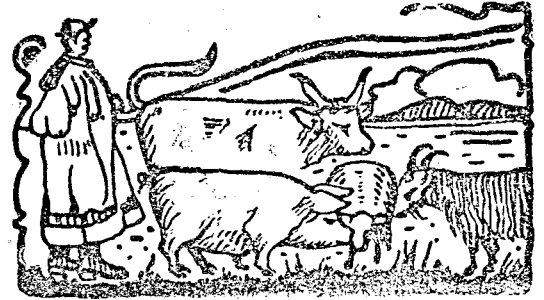
H. D. Szépkényerüszentmárton. Gőzlokomobilok kezeléséről vizsga minden hónap elsején tehető román vagy magyar nyelven a kolozsvári felső ipariskolában (Str. Bariju—Malom utca 26 szám) ha a vizsgázónak 6 hónapi gyakorlata van a lokomobil gőzgépkészítésében. A tanfolyam fenti helyen decz. 2-án kezdődik és 12 héti tart, ezen tanfolyam látogatása után vizsga letehető. A vizsga díj 50—60 Leu, a tandíj 400 Leu. A használandó tankönyveket az előadó tanár jelöli ki, e magyar nyelvű tankönyvek bármely könyvkereskedésben megszerezhetők.

B. S. Nyárádszentsimon. Előfizetés folyó évre rendben.

J. K. Arad. A folyó évre naptár díjjal együtt 18 Leu megküldését kérjük. — **Ifj. L. J. Temesbuttyin.** Köszönjük az új előfizetőt. — **Gy. L. Ujszékely.** Előfizetés 1923 aug. 15 lejárt, a levelet rendeltetési helyére juttatjuk. — **K. B. Tenke.** Az 598 Leut köszönettel elszámoltuk. — **J. F. Szaniszló.** Előfizetés folyó évi máj. 1. lejárt. — **A. J. né. Nagyiratos.** Előfizetés 1924 jul. 1. jár. le. — **T. K. Kisludas.** Előfizetés a küldött 11 Leu beszámításával folyó évi szept. 1. lejárt. — **J. M. Vadász.** Előfizetés folyó évi jul. 1. lejárt. — **S. H. S. Siklód.** A 82 Leut köszönettel elkönyveltük. — **K. J. Báld.** Előfizetés 1924 jul. 1. jár le. — **I. K. S. Aranyospolyán.** Előfizetés folyó évi oct. 1. lejárt a küldött 35 Leu beszámításával. **B. J. Aranyospolyán.** A 135 Leut megfelelőleg köszönettel elszámoltuk. — **A. B. Siménfalva.** A 142 Leut elkönyveltük. Köszönjük az új előfizetőt. Az ön előfizetése 1924 szept. 1. jár le. — **Sz. Gy. Zilah.** A folyó évre még 18 Leu megküldését kérjük, a 66 Leut a jövő évre számoltuk el. — **A. L. Lövéte.** A folyó évre 41 Leu megküldését kérjük, a küldött 66 Leu a jövő évre szól. — **G. J. kollektor. Árapatak.** A 71 Leut elszámoltuk. Czimzetteknek mutatószámok mentek. Köszönjük szíves jó indulatát. — **K. J. Csegez.** A 286 Leut köszönettel megfelelőleg elkönyveltük. — **B. P. Homoród-ujfalú.** A 726 Leut köszönettel nyilvántartásba vettük. **F. J. Pósalaka.** A 376 Leut elkönyveltük, köszönjük az új előfizetőt. — **K. J. Resiczabánya.** A 605 Leut köszönettel megfelelőleg elszámoltuk. — **Az alábbiak előfizetése a jelzett időben lejárt, illetve lejár.** — **Ipartestület Dicsőszentmárton** 1922 oct. 1. — **K. B. Nagybánya.** 1922 jul. 1. — **B. L. Lisznyó.** 1922 oct. 1. — **H. J. S. Siklód.** 1923 ápr. 15. — **Brassóból:** **Sz. B.** és **K. A.** 1923 ápr. 15. — **D. L.** és **K. L. M.** 1922 ápr. 15. — **Zabola községből:** **Gr. M. Á** 1923 jan. 1. **K. G.** 1922 ápr. 1. — **M. J. Pankota** 1923 jul. 1. — **B. I. Vadász.** 1922 ápr. 1. — **H. K. Dés.** 1922 ápr. 15. — **Marosludas községből:** **K. J.** 1922 jul. 15. — **V. S.** 1923 jan. 1. — **T. S. Marosbogat.** 1923 jul. 1. **Székelyudvarhelyről.** **B. A.** 1923 máj. 1. — **Dr. Sz. Ö.** 1922 máj. 1. — **Cs. M. Dedrádszéplak.** 1922 jul. 15. — **F. G. Alsósófalva.** 1922 jul. 1. — **K. B. Ditró.**

1922. oct. 1. — **Nagykároly. D. J.** 1922 nov. 1. — **A. J.** 1922 nov. 1. — **I. S. Nyárádselye.** 1923 jul. 1. **Dr. B. M. Aranyosgyéres.** 1922 oct. 1. — **Nagyszomból:** **ifj. B. L. B. A. L. A.** és **L. J.** 1922 nov. 1. — **L. D.** 1923 máj. 1.

Kereskedők, szövetkezetek, és gazdák figyelmébe!

Nincs többé

Sertésvész járványbetegség és vérhas. Szarvasmarhánál lépfene, szájfájás, gümőkór, Juhoknál, kecskéknél májmétyel és másnemű vészes járványbetegség. Ha minden gazda nem várja meg míg állatai megbetegednek. Ha nem a **DAVID ELEMÉR** főállatorvos törvényesen védett „Desinfektor” fertőtlenítő és desinfiáló véd tápsó és védszereivel rendszeresen gondozza állatait, akkor ott már a vészes járványbetegség fel sem léphet és ezzel minden gazda erős fejlődésül, jó étkü és gyorsan hizó állatnevelést biztosíthat.

E védőtápsó és védszer kapható minden községben, kereskedésben és szövetkezetnél 1/4 kilós dobozba 20 leuért utasítással. Kereskedőknek postacsomag 20 1/4 kilós dobozzal 300 leu előre beküldéssel vagy 310 leu után vétel küld. bérmentesen. Románfal fő bizományos szétküldése: **SOÓS és TÁRSA** Marosvásárhely, Kis Ernő-u. 2 Pontos cím megye és u. p. jelölését kérjük.

Az állami és felekezeti iskolákban

használható tankönyvek

az Erdélyi Ref. Egyházkerület kiadványai, füzetek és egyéb írószerek legolcsóbban kaphatók

a „**MINERVA**” könyvkereskedésben,

Cluj—Kolozsvár, Mária királyné-utca I. sz. ☺

Aki jól biztosít, nyugton alszik.

Aki a Magyar Nép útján biztosít:

jól is, olcsón is biztosít!

Kérjen űrlapot!